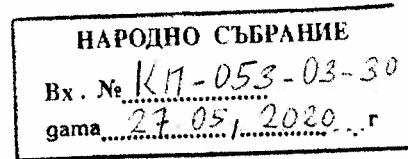

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

№ 1345/2020 г. ГП
София, 24.05.2020 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
ПРИ 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА

На Ваш вх. № КП-053-03-30/28.04.2020 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,

По повод изпратените ни Законопроекти за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, № 054-01-31, внесен от Александър Маиров Сиди и Милен Василев Михов на 23.04.2020 г., и № 054-01-33, внесен от Красимир Георгиев Ципов, Десислава Вълчева Атанасова и Анна Василева Александрова на 24.04.2020 г. изразяваме следното становище:

Споделяме тревогата на законодателя, свързана с констатираната тенденция на нарастване на случаите на управление на моторни превозни средства (МПС) в пияно състояние и/или след употреба на наркотични вещества и техните аналози.

Подкрепяме законодателните усилия, които допринасят за подобряване на наказателно-правната регулация, включително и за превенция на транспортните престъпления, причиняващи смърт и телесни увреждания, когато обосновано се предлага завишаване на санкциите и повече съответствие на наказанието спрямо обществено-опасните последици.

Същевременно, намираме за необходимо да изразим някои бележки по част от мотивите и предложените законодателни разрешения.

Като подкрепяме идеята в двата законопроекта за усъвършенстване на уредбата в частта на санкциите, предлагаме да се обмисли допълнително диференциране на наказателната отговорност както по чл. 343, ал. 1, б. „в“ и по ал. 3, б. „а“ и „б“ НК, така и по чл. 343б НК.

След съответния допълнителен анализ е възможно да се предвидят квалифицирани състави между основния (обичайния случай) и особено тежкия случай (по чл. 343 НК) - с по-тежка санкция при причиняване на смърт, съответно и/или телесни повреди в пияно състояние и/или след употреба на наркотични вещества и техните аналози (а е мислимо и за случаи на тежко нарушение на

правилата за скоростта и др.). В такава насока са и предложенията¹, съдържащи се в експертното предложение за изменение и допълнение на НК, представено от главния прокурор на народните представители от всички парламентарни групи в 44-то Народно събрание.

Иначе, така предложените промени в законопроектите, няма да преодолеят съществуващите недостатъци единствено като се предвиждат (или остават) наказания с размери в много широк диапазон² между минимума и максимума и по-тежката наказуемост е на една степен (основен състав – особено тежък случай; в пияно състояние или след употреба на наркотични вещества или техни аналози и т.н. - особено тежък случай).

Струва ни се, че така възприетият подход не би могъл да спомогне за постигане на декларираните цели, след като се прави констатация, че „въпреки завишаването на наказанията в НК и в Закона за движението по пътищата, продължава извършването на административни нарушения и престъпни деяния с изключително сериозни неблагоприятни последици за гражданите и обществото като цяло“³.

Важно е в съответствие с действителните обществени потребности да се определи правната рамка, в която съдът, съобразно спецификата на всеки конкретен случай, да може да отсъди справедливо и адекватно.

По предложените законопроекти предоставяме следните конкретни бележки.

1. По законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, рег. № 054-01-33, внесен на 24.04.2020г. от народните представители Красимир Ципов, Десислава Атанасова и Анна Александрова.

Намираме за необходимо допълнително извършване на сериозен и задълбочен анализ на причините за извършване на престъпленията по транспорта и в частност на тези след употреба на алкохол или наркотични вещества и техните аналози⁴. Това ще спомогне мотивирано да се предложат съответни на последиците размери на санкции, включително и за постигане на целения в мотивите резултат.

Всяка законодателна промяна следва да се анализира комплексно⁵, като се съобразява уредбата в цялост - както предвидената административно-наказателна отговорност с нейните санкции (принудителни административни мерки и административни наказания), така и наказателната отговорност.

В този контекст е необходимо да се преценява адекватността на предложените със законопроекта изменения и допълнения в Закона за движение по пътищата

¹Предлага се подход, който да въвежда обективни критерии за по-тежка наказателна отговорност, вкл. допълнително диференциране според алкохолното съдържание в кръвта на водача и т.н.

² Вж. публикувания проект на Концепция на Република България за наказателна политика за периода 2020-2025 г., където е направена подобна констатация.

³ Вж. мотивите към законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, рег. № 054-01-33. Вносителите констатираг трайна тенденция на увеличаване на наказаните водачи за управление на МПС след употреба на наркотични вещества и определяне на справедливи наказания, и едновременно с това увеличаване на тежките пътно-транспортни произшествия и броя на пострадалите лица, въпреки завишаването на наказанията в НК и Закона за движение по пътищата. Това прави противоречиви мотивите и не защитава в този вид тезата на носителите, че самото увеличаване на размера на наказанията е адекватно средството за противодействието им.

⁴ В ПРБ е създадена организация и се осъществява преглед и анализ на съдебната практика.

⁵ Вж. в същия смисъл проекта на Концепция на Република България за наказателна политика за периода 2020-2025 г.

(чл.171, т. 2а, б. „б“ и чл. 174, ал. 1) през призмата на резултатите от прилагането на действащата уредба.

Не може да не се констатира, че административно-наказателните санкции за управление на МПС след употреба на алкохол или наркотични вещества или техните аналози са сериозно увеличени през 2017 г. и 2018 г. Съпоставката с наказанията по НК предполага изменения в предложената от вносителите насока, доколкото административно-наказателните глоби за административното нарушение управление на МПС след употреба на алкохол или наркотични вещества са със значително по-висок размер от предвидените за престъплението от общ характер по чл. 343б НК в действащата редакция от 2015 г.

Не може да се подкрепи направеното предложение за изменение и допълнение на чл. 57, ал. 1, т. 2 ЗИНЗС, с което се предвижда „за умишлени престъпления, за които съдът е постановил принудително лечение поради алкохолна и/или наркотична зависимост“, наказанието лишаване от свобода да се изтърпява при първоначален строг режим. Създава се впечатление, че предложението не е съобразено със същността на принудителните медицински мерки и с предвидения в закона ред за определяне на първоначалния режим на изтърпяване на наказанието. Критерий за определяне на първоначалния режим на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода е неговият размер и съдебното минало на осъдения, а не дали същият страда от психично или друго заболяване или зависимост. Принудителното лекуване на осъдения по чл. 92 НК, макар и да се извършва по време на изпълнение на наказанието лишаване от свобода, е лечение и се извършва в медицинско заведение. По-скоро би било в нарушение на чл. 6 от Конституцията на Република България наличието на такава зависимост да бъде използвано като утежняващо изпълнението на наказанието обстоятелство, още повече да обосновава строг режим при неговото изтърпяване.

Наред с това, формулираното предложение има много широк обхват, като включва значителен кръг лица, страдащи от алкохолизъм и наркомании, които са осъдени и за други престъпления, различни от умишлени престъпления по транспорта.

II. По законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, рег. № 054-01-31, внесен от народните представители Александър Сиди и Милен Михов на 23.04.2020 г.

Констатацията за нуждата от повече аргументи е относима и за този законопроект. Доводите, с които се предлага завишаването на долната граница наказанието лишаване от свобода за престъплението по чл. 343, ал. 3, б. „б“ НК са неприемливи, с оглед на правилата в НК относно определяне на вида и размера на наказанието и приложението на чл. 66 НК.

Не може да бъде подкрепено предложението относно промяната в чл. 67 НК. Приложението на пробационните мерки при условно осъждане (чл. 67, ал. 3 НК) не може да бъде разглеждано и регулирано изолирано, а в синхрон с уредбата на приложението им и при условно предсрочно освобождаване, като се държи сметка за възпитателните цели, които осъществяват при всеки от тези институти. Смисълът на налагането на пробационна мярка в изпитателния срок при условно осъждане е въвеждането на ефективен контрол от страна на пробационната служба над процеса

по превъзпитаване и поправяне на осъдения, докато при условното предсрочно освобождаване им се възлага една важна и по-различна цел - да се подпомогне осъденият в процеса на реинтеграцията му в обществото, от което е бил откъснат през времето на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода. Предвид това, евентуална промяна в нормативната уредба на приложението на пробационните мерки при тези институти изисква задълбочен анализ на целите, спецификата на всяка от пробационните мерки и резултата от прилагането им досега. Такава промяна не може да се обоснове с приведения аргумент в мотивите⁶, както и с лансираната идея за място, където да се прилага безвъзмезден труд в полза на обществото.

Благодаря за предоставената възможност да бъде изразено становище на Прокуратурата по предложените законопроекти.

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

ИВАН ГЕШЕВ

⁶ Вж. мотивите към законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, рег. № 054-01-31 - че до изменението на НК с ДВ, бр. 27/2009 г. при условно осъждане законът е предвиждал прилагане на всички пробационни мерки (пробация); предложение за лицата, извършили престъпления, свързани с употреба на наркотични вещества, да се прилага безвъзмезден труд в полза на обществото с полагане на труд като санитарни и хигиенисти в шокови зали, реанимации и психиатрични отделения.